

SAMOEVALVACIJSKO POROČILO V VIŠJIH STROKOVNIH ŠOLAH

Priporočene smernice

Pripravili člani delovne skupine Aktivnosti 9: Kakovost

Uredil: dr. Branko Škafar

Uskladitev z Merili za zunanjo evalvacijo VSŠ: dr. Anita Goltnik Urnaut

Murska Sobota, marec 2011

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Šolski center
Novo mesto

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

KAZALO

1	Uvod.....	3
2	Evalvacija v višjih strokovnih šolah.....	3
3	Vrste evalvacij.....	4
4	Samoevalvacija (notranja evalvacija).....	6
5	Samoevalvacijsko poročilo.....	8
5.1	Smernice za izdelavo samoevalvacijskega poročila.....	8
5.2	Priporočena vsebina samoevalvacijskega poročila.....	9
6	Uporabnost poročila o samoevalvaciji.....	12
	Literatura.....	13
	Priloga.....	14

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

1 UVOD

V priporočenih smernicah za samoevalvacijsko poročilo v VSŠ želimo prikazati, kaj je samoevalvacija, opredeliti priporočeno vsebino samoevalvacijskega poročila in pojasniti, kakšen je pomen samoevalvacije v sistemu vodenja kakovosti v višji strokovni šoli.

Osnova so Zahteve sistema vodenja kakovosti za višje strokovne šole, Merila za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol ter obrazec Predlog za zunanjo evalvacijo.

V točki 5 sta podani struktura in vsebina, v točki 6 pa uporabnost poročila o samoevalvaciji, ki naj pomagata višjim strokovnim šolam pri izdelavi poročila.

2 EVALVACIJA V VIŠJIH STROKOVNIH ŠOLAH

Zakaj evalviramo šole? Zakaj jih ne pustimo pri miru, da delajo tisto, v čemer so najboljše, torej da nadaljujejo s poučevanjem in učenjem?

Odgovor je enostaven. Druge možnosti ni. Odkar obstajajo šole, smo jih evalvirali. Tega nismo vedno počeli dobro ali sistematično, ampak velikokrat bolj intuitivno in spontano, v smislu govoric in ugleda. In mnoge šole, ki so bile širše priznane kot dobre, so to pogosto postale na osnovi pripovedovanja in ne preveč jasnih razlogov. Evalvacija šolske kakovosti ni samo domena raziskovalcev, ampak je bila vedno tudi element vsakodnevnega šolskega besednjaka. Ne glede na naravo različnih mnenj je kakovost šole že vrsto let predmet zanimanja večine staršev. Nekateri vpišejo svojega otroka v »dobro šolo«, še preden se sploh rodi. Praktično vsi starši želijo »dobro izobrazbo« za svojega otroka in to pogosto izenačujejo s tem, da ga pošljejo v »dobro šolo« (Macbeath in Mcglynn, 2006, 13).

Dobra višja strokovna šola naj bi bila urejena, dobro vodena, šola, v kateri bi študenti pridobili ustrezne kompetence (razlike med šolami – konkurenčna prednost), predavatelji bi imeli ustrezne kompetence (razlike med šolami – konkurenčna prednost), tista šola, ki »ustvarja« kompetentne diplomante za delodajalce, ožjo in širšo družbeno skupnost. V tem se šole med seboj razlikujejo in na osnovi tega lahko primerjamo značilnosti šol (razlike med dobrimi, kakovostnimi, odličnimi in ostalimi šolami). Če povzamemo, imeti želimo učinkovite (delati stvari na pravi način) in uspešne šole (delati prave stvari). Da bi to dosegali, pa se moramo tudi evalvirati.

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

3 VRSTE EVALVACIJ

Strokovne in manj strokovne razprave so pripeljale do ugotovitve, da je najboljše, če se v šolah opravljajo NOTRANJE IN ZUNANJE EVALVACIJE.

Tudi za višje strokovne šole so primerne in potrebne tako

- NOTRANJE kot
- ZUNANJE evalvacije.

Notranjo evalvacijo ali SAMOEVALVACIJO bomo podrobneje predstavili v poglavju 4.

Zunanja evalvacija pomeni pregled in poročilo o šolskem delu s strani ljudi, ki niso del šolske organizacije. Zunanji evalvatorji lahko prihajajo iz različnih agencij in z različnimi pooblastili. Osebe izobraževalnega okraja, inšpektorji in svetovalci že dolgo igrajo pomembno vlogo pri ocenjevanju delovanja šole z izmenjujočimi se kombinacijami pregleda in podpore ter povratnih informacij in nasvetov. Kot delodajalec (ali navidezni delodajalec) ima osebe izobraževalnega okraja bolj protisloven položaj v primerjavi z državnimi inšpektorati. Bolj ko so evalvirani v smislu delovanja šol v lastni regiji, bolj protislovni postanejo kot zunanji evalvatorji.

Zaradi tega oblasti pogosto pooblastijo evalvatorje drugih teles: agencij (npr. za kakovost), univerz ali svetovalnih družb. V mnogih deželah je zaradi hitro rastočega gospodarstva na razpolago vrsta novih virov kapitala – skladov (npr. *The Challenge Fund*, *The Excellence Fund*, *The New Opportunities Fund* in program *The Single Regeneration Budget*), ki vključujejo zahteve po evalvaciji in tako postajajo nov vir zaslužka za zunanje agencije. Poleg teh obstajajo tudi agencije, ki ponujajo prestižne certifikate o kakovosti organizacije na osnovi zunanjega pregleda ali inšpekcije. Le-te vključujejo standard *Investitorji v ljudi (IIP)*, evropsko fundacijo za kakovost (EFQM) in mednarodne standarde ISO 9000.

Drugačne oblike zunanje evalvacije vključujejo tudi mreže šol, ki se evalvirajo med seboj. Člani združenja ravnateljev Latinske Amerike sami izvajajo preglede svojih šol. V Rhode Islandu učitelji sestavljajo pregledovalno telo, ki vodi preiskave na šolah znotraj njihove mreže. Oblika zunanje evalvacije, ki se najbolj približa šolskemu življenju v Veliki Britaniji, je program inšpekcij, ki ga redno izvajajo šolski inšpektorji njenega veličanstva (HMI): OFSTED v Angliji, HMI na Škotskem in v Walesu ter inšpektorji v Severni Irski. Vsi ti inšpektorati so ponosni na svojo neodvisnost in nepristranskost pri ocenjevanju. Njihov cilj je izvesti neodvisen pregled delovanja šole glede na glavne prioritete in dosežke šole. Pri teh štirih inšpektoratih Velike Britanije so standardi, po katerih ocenjujejo šole, za vse enaki, predpisani in se o njih ne da pogajati. Po nedavnem OFSTED-ovem sprejetju šolske samoevalvacije so šole dobile merila, ki so jih uporabljali inšpektorji. Na seminarjih so jih usposobili za njihovo uporabo v lastnem izobraževalnem okraju (Macbeath in Mcglynn, 2006, 24).

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Zunanja evalvacija višjih strokovnih šol v Sloveniji

Za izvajanje zunanjih evalvacij v visokem in višjem šolstvu je v Sloveniji pristojna Nacionalna agencija za kakovost v višjem šolstvu – NAKVIS (Zakon o visokem šolstvu, 2009, in Zakon o višjem strokovnem izobraževanju, 2004).

NAKVIS izvaja akreditacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov, med svojimi nalogami pa ima tudi skrb za zunanje evalvacije višjih strokovnih šol (sprejema merila, izvaja zunanje evalvacije, sprejema mnenje o doseganju z zakonodajo predpisanih standardov, določenih z merili za zunanjo evalvacijo).

NAMEN: Z zunanjo evalvacijo se ugotavlja doseganje z zakonodajo predpisanih standardov, določenih z merili, napredek v delovanju višje strokovne šole in izboljšanje izvajanja študijskih programov na vseh področjih presoje.

Področja presoje so:

1. vpetost v okolje,
2. delovanje višje strokovne šole,
3. kadri,
4. študenti,
5. materialni pogoji (prostori, oprema, knjižnično-informacijska dejavnost in financiranje),
6. zagotavljanje kakovosti.

Agencija opravi zunanjo evalvacijo višje strokovne šole vsakih pet let (redna zunanja evalvacija). Zunanja evalvacija je tudi izredna in se lahko opravi kadar koli po razmestitvi akreditiranega programa na višjo strokovno šolo.

Postopek za zunanjo evalvacijo višje strokovne šole se začne na predlog vlagatelja oz. ga po uradni dolžnosti sproži Agencija. Vlagatelj vloži Predlog za zunanjo evalvacijo na predpisanem obrazcu in mu priloži predpisane priloge. Svet Agencije imenuje skupino strokovnjakov, v kateri so najmanj trije člani, od tega vsaj en tuj strokovnjak. Skupina strokovnjakov pripravi evalvacijsko poročilo po področjih presoje v skladu s kriteriji za zunanjo evalvacijo višje strokovne šole na podlagi samoevalvacijskega poročila šole, predložene dokumentacije in obveznega ogleda šole. Agencija pošlje evalvacijsko poročilo višji strokovni šoli, ki lahko najpozneje v enem mesecu od prejema evalvacijskega poročila sporoči svoje pripombe k poročilu.

Postopek zunanje evalvacije se konča z odločitvijo Sveta NAKVIS-a o doseganju z zakonodajo predpisanih standardov, določenih z merili za zunanjo evalvacijo.

Podlaga za odločanje Sveta Agencije je samoevalvacijsko poročilo višje strokovne šole, končno evalvacijsko poročilo ter morebitne pripombe višje strokovne šole k poročilu.

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Svet Agencije:

- 1. sprejme mnenje, da VŠŠ dosega z zakonodajo predpisane standarde, določene z merili za zunanjo evalvacijo,
- 2. sprejme mnenje, da so v doseganju z zakonodajo predpisanih standardov, določenih z merili za zunanjo evalvacijo, ugotovljene manjše nepravilnosti, če so ugotovljene pomanjkljivosti pri delu VSS take, da jih je mogoče odpraviti v manj kot treh letih;
- 3. sprejme mnenje, da VŠŠ ne dosega z zakonodajo predpisanih standardov, določenih z merili za zunanjo evalvacijo, kadar gre za hujše kršitve zakonskih določb in meril.

Kadar Svet Agencije sprejme mnenje, da so v doseganju z zakonodajo predpisanih standardov, ugotovljene manjše nepravilnosti, določi rok, v katerem mora višja strokovna šola napake in pomanjkljivosti odpraviti, po preteku tega roka se opravi vnovična zunanja evalvacija, na podlagi katere Svet Agencije oblikuje mnenje o doseganju predpisanih standardov.

Svet Agencije o sprejetem mnenju obvesti ministrstvo, pristojno za višje strokovno izobraževanje. Z **odločbo ministra**, pristojnega za višje šolstvo, se šoli prepove izvajati javnoveljavni študijski program, če Svet NAKVIS-a v svojem mnenju ugotovi, da šola ne dosega predpisanih standardov (28. člen ZVSI).

Nova merila za zunanjo evalvacijo opredeljujejo velik pomen samoevalvacijskih poročil, ki jih vsakoletno pripravlja VŠŠ.

4 SAMOEVALVACIJA (NOTRANJA EVALVACIJA)

Pri samoevalvaciji gre za samoocenjevanje šole, vendar je potrebno, da je to samoocenjevanje (postopek samoocenjevanja) strokovno. S pomočjo samoevalvacije višje strokovne šole same načrtno ali sistematično pridobijo podatke o kakovosti svojega dela. Torej gre za neke vrste mehanizem, ki višji strokovni šoli omogoči, da sama od znotraj neprenehoma (stalno) izboljšuje kakovost svojega dela. Samoevalvacijo v vzgojno-izobraževalni organizaciji opredelimo kot celovit proces neprestanega načrtovanega zbiranja ter dejavnega analiziranja informacij z namenom priskrbiti organizaciji oceno njenega trenutnega stanja in osnove za nadaljnje načrtovanje in usmerjanje (po *Advanced Education Council of British Columbia*, 2000). Natančnejšo opredelitev ponujajo Tiana in sodelavci (1999): Samoevalvacija v vzgojno-izobraževalni organizaciji je vrsta osnovnega programa in storitev, pri kateri strokovnjaki, ki so nosilci in izvajalci osnovnega programa in storitev organizacije (na primer učitelji in vodstvo), izvajajo evalvacijo svoje lastne organizacije (na primer šole). Z vidika organizacije lahko torej razumemo samoevalvacijo predvsem kot proces iskanja odgovora na vprašanja:

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Kako kakovostna je naša organizacija? Kako kakovostno je naše delo? Kako kakovostne so naše storitve? Kaj lahko storimo za ohranjanje in dvig kakovosti? (Musek Lešnik in Bergant, 2001, 9).

Kaj je namen samoevalvacije?

Že iz prejšnjih navedb izhaja, da je osnovni namen samoevalvacije ugotavljanje, zagotavljanje in stalno izboljševanje kakovosti dela višje strokovne šole.

Musek Lešnik in Bergant (2001, 10) sta o samoevalvaciji zapisala:

- Temeljni namen samoevalvacije je ugotavljanje, zagotavljanje in zviševanje kakovosti dela organizacije.
- Bistvena značilnost samoevalvacije je, da organizacija sama izvede celoten postopek na svojo lastno pobudo. Tako se preko samoevalvacije ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti preneseta na organizacijo in zaposlene v njej.
- Bistvena prednost samoevalvacije je, da vodstvo, zaposleni in uporabniki z njeno pomočjo sami ocenijo stanje v svoji organizaciji.
- Tudi če pri samoevalvaciji sodelujejo zunanji sodelavci ali druga organizacija, je njihova vloga omejena le na pomoč pri izpeljavi celotnega postopka. So torej partnerji organizacije in njeni pomočniki, ne pa kakšni zunanji »sodniki«, ki bi ji postavljali kriterije in jo na osnovi izpolnjevanja ali neizpolnjevanja kriterijev »nagrajevali« oziroma »kaznovali«.
- Samoevalvacija je pomembno orodje za razvoj vsake organizacije (s tem tudi VSŠ).

Samoevalvacija mora biti ena od gonilnih sil organizacije in nepogrešljiv del organizacijske kulture uspešne in učinkovite organizacije.

S samoevalvacijo pridobijo vsi, ki so kakor koli povezani s šolo (gospodarstvo, študenti, zaposleni, šolski sistem). Za vse navedene je vzpostavljeno načrtovanje in uvajanje izboljšav na osnovi dognanj samoevalvacije.

Ugotovili smo že, da je samoevalvacija močno orodje za ugotavljanje in vzdrževanje kakovosti. Organizaciji ponudi zrcalno podobo o sebi, kot jo vidijo zaposleni in uporabniki, omogoča ji prepoznati lastne močne točke in slabosti. Organizacija lahko primerno ukrepa ter na osnovi ugotovitev samoevalvacije pospešuje resno in vsebinsko diskusijo med zaposlenimi, vodstvom, uporabniki, »nadrejenimi« in drugimi partnerji.

Poleg tega ne smemo prezreti dejstva, da je danes zagotavljanje kakovosti ključni dejavnik uspeha vsake organizacije. Z leti le postaja vse bolj pomembno.

O pomenu samoevalvacije govori tudi Deklaracija z Dunajske konference 1998 in Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta Evrope z dne 12. februarja 2001 (priporočilo državam članicam EU, da podprejo izpolnjevanje evalvacije kakovosti v šolah) (Musek Lešnik, Bergant, 2001).

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

5 SAMOEVALVACIJSKO POROČILO

5.1 Smernice za izdelavo samoevalvacijskega poročila

Namen samoevalvacije VSŠ je nenehno zagotavljanje, spodbujanje in izboljševanje kakovosti študijskega procesa ter priprava osnov za strokovno odločanje, načrtovanje razvoja in izboljševanje delovanja VSŠ. Samoevalvacijsko poročilo VSŠ vključuje kritično analizo stanja, podprto z dokazi, analizo prednosti in slabosti ter predloge in priporočila za izboljšanje kakovosti. Predstavlja rezultat procesa samoevalvacije, ki ga izvaja VSŠ vsako leto.

PROCES SAMOEVALVACIJE

Proces samoevalvacije vključuje vse potrebne aktivnosti, ki se bodo odrazile v končnem rezultatu, to je samoevalvacijskem poročilu kot osnovi za vodenje izboljšav kakovosti VSŠ. Za uspešno in učinkovito izvedbo samoevalvacije naj VSŠ skrbno načrtuje vse potrebne aktivnosti, rezultate aktivnosti, nosilce in roke za izvedbo aktivnosti. Pri tem naj se nedvoumno opredelijo odgovornosti (kdo bo pripravil osnutek poročila, časovnico za pripravo poročila, ki naj vključuje datume za izdelavo osnutka in končnega poročila o samoevalvaciji ter vse ostale potrebne aktivnosti – izpeljava anketiranj in drugih morebitnih raziskav, notranje presoje idr.).

Samoevalvacijsko poročilo naj strnjeno prikazuje:

- dosežene rezultate VSŠ v primerjavi z načrtovanimi cilji za vsa področja delovanja, kot so: upravljanje in vodenje (zagotavljanje ustreznih virov – finančnih, prostorskih, komunikacijskih, opreme, knjižnice, literature, delovnih pogojev), izobraževanje (študijski dosežki, mnenja in ocene deležnikov – študenti, zaposleni, delodajalci, povezovanje z okoljem),
- prepoznavanje napredka in dosežkov,
- priložnosti za izboljševanje z opredeljenimi aktivnostmi za izboljšanje.

VSŠ naj pri prikazovanju stremi tudi k primerjavi z drugimi podobnimi VSŠ doma in v tujini. Pri tem si lahko pomaga s podatki Statističnega urada RS, spletnimi objavami sorodnih šol doma in v tujini ter drugimi viri. Rezultate naj prikazuje na način, da bodo razvidni trendi, kar ji bo omogočilo prepoznavanje pravilnosti in ustreznosti svojih pristopov oz. ugotavljanje priložnosti za izboljševanje.

Pri izvajanju samoevalvacije in pisanju samoevalvacijskega poročila naj VSŠ vodi potrebna kritičnost in analitičnost. Čim več podatkov naj bo prikazanih v obliki tabel/grafov, opremljenih s potrebnim komentarjem. Grafični prikazi trendov, primerjave

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

lastnih ciljev z doseženim, največkrat povedo več kot mnogo besed. Poročilo VSŠ pišete za sebe z namenom jasno izpostaviti področja, na katerih so potrebne izboljšave, in pokazati na področja, kjer dosegamo dobre ali najboljše rezultate (izpostaviti primere dobrih praks, ki jih je vredno širiti). Koristi samoevalvacije naj se odrazijo tudi na področju razvojnega/strateškega načrtovanja.

5.2 Priporočena vsebina samoevalvacijskega poročila

Struktura poročila o samoevalvaciji ima tri dele, in sicer: uvod, jedro (vsebinski del) in zaključek.

0 Uvod

V uvodu samoevalvacijskega poročila je potrebno pojasniti namen samoevalvacijskega procesa, naštetiti člane tima, kdo vse je še sodeloval pri pripravi poročila, kdo je sodeloval v razpravi o poročilu, na katere dobre stvari in katere ovire so naleteli izvajalci ...

Vsebinski del samoevalvacijskega poročila naj vključuje naslednja poglavja:

1 Podatki o zavodu/šoli

Vključujejo naj: ime šole, sedež, kontaktne podatke, odgovorne osebe; opredelitev in opis organizacijske oblike VSŠ, podatke o ustanovitvi šole, navedbo študijskih programov in skupno število študentov po programih in načinu študija: redni, izredni; navedba in kratek opis ključnih kompetenc, ki naj bi jih diplomanti razvili in pridobili v programu, module in izbirne predmete, ki jih izvaja.

2 Opis metod spremljanja kakovosti

V tej točki naj šola povzame, kako je urejeno zagotavljanje kakovosti (npr. skladno z zakonodajo in merili, z zahtevami za VSŠ, s standardom ISO, merili poslovne odličnosti), kateri postopki samoevalvacije in katere metode spremljanja kakovosti so bile izvedene, kateri organi so analize rezultatov obravnavali, npr. anketiranja študentov, anketiranja zaposlenih, anketiranja delodajalcev, primerjava podatkov kazalcev učinkovitosti, notranja presoja idr. in morebitne certifikate kakovosti, ki jih šola ima.

3 Ocena stanja po področjih

V tej točki šola navede ugotovitve iz izvedenih merjenj in navede predvidene ukrepe za izboljšanje. Oceni tudi uspešnost uresničevanja predlogov izboljšav iz prejšnjih

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

samoevalvacij. V naslednjih samoevalvacijskih poročilih se za vsako področje, navedeno v točkah od 3.1 do 3.6, oceni tudi uresničevanje podanih predlogov izboljšav.

3.1 Vpetost v okolje

Gre za zapis vizije, poslanstva, vrednot in strategije, ki so javno objavljeni in zajemajo opredelitev vloge v okolju in njegovem razvoju in učinkov delovanja šole. Šola navede, kako skrbi za racionalno rabo javnih virov.

Šola naj prikaže pristope svojega delovanja v družbenem okolju, npr. primere sodelovanja na lokalni, državni in mednarodni ravni, sodelovanje z drugimi VSŠ, podjetji in drugimi organizacijami, vključevanje zainteresirane javnosti v svoje delovanje, in navede rezultate takšnega sodelovanja.

Šola opiše sodelovanje z diplomanti, sistem spremljanja zaposljivosti diplomantov, spremljanja učnih izidov in kompetenc ter konkurenčnosti diplomantov na trgu dela.

Navede načine pridobivanja povratnih informacij od delodajalcev, njihovo analiziranje in seznanjanje z ugotovitvami.

3.2 Delovanje višje strokovne šole

Šola zapiše izobraževalne, strokovne in razvojne cilje, opiše njihovo načrtovanje (kdo sodeluje pri odločanju) in načine njihovega uresničevanja, spremljanje.

Navede pristojnosti, naloge in sestavo organov šole. Opiše, kako so urejene evidence o dejavnosti.

Šola predstavi povzetek delovanja na področju strokovnorazvojnega dela, projektov (domači, v gospodarstvu, mednarodni), dosežkov, objav ...

Šola navede, s katerimi šolami in strokovnimi organizacijami sodeluje, in opiše, kako posodablja izobraževanje z dosežki lastnega strokovnorazvojnega dela.

Opisati je potrebno, kako se ugotavljajo potrebe okolja po diplomantih, kako se usklajuje vpis z dejanskimi potrebami ter kako se naredi analiza vpisa.

Šola opiše, kako izvaja praktično izobraževanje in uresničuje sodelovanje z mentorji ter kako poteka zbiranje povratnih informacij o izvedbi.

Opredeli načine primerjave načrtovanih in doseženih učnih izidov in kompetenc študentov in posodabljanje izvajanja študijskih programov.

Šola navede načine spremljanja napredovanja študentov, analizira prehodnost in trajanje študija, uspešnost pri izpitih, analizira kazalnike za diplomante (delež diplomantov glede na vpis, ocena diplom, zaposljivost) ter sodelovanje s študenti in diplomanti (karierni center, klub diplomantov, anketiranja in ukrepi na osnovi rezultatov).

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Priporočljivo je tabelarično in/ali grafično predstaviti podatke ter primerjavo po študijskih letih, kar bo omogočilo spremljanje trendov.

3.3 Kadri

Šola prikaže število in strukturo predavateljev in strokovnih sodelavcev, opredeli vrsto zaposlitve, predstavi podatke o izvajalcih in njihovih imenovanjih, predstavi število in strukturo podpornih delavcev in organiziranost službe za podporo pedagoškemu procesu.

Prikaz lahko vključuje: opis sistemov: izbire kadrov, imenovanja v naziv, napredovanja, izobraževanja, sodelovanja šole pri razvoju kariere in podatke: število zaposlenih po profilih, stopnji izobrazbe in enakovrednost za poln delovni ali študijski čas ter njihovih napredovanjih (redna, izredna napredovanja, mobilnosti zaposlenih, ocene (mnenja) zaposlenih o zadovoljstvu z delovnimi pogoji, strokovnim napredovanjem, delovanjem knjižnice idr. (ocene se lahko pridobijo z vprašalnikom o zadovoljstvu za zaposlene).

3.4 Študenti

Gre za opis in podatke o vključevanju študentov v strokovno dejavnost šole in projekte.

Šola opiše, kako izvaja svetovanje in informiranje za kandidate za vpis in študente, kako študentom pomaga pri sklepanju pogodb za praktično izobraževanje, pri študiju, pri izmenjavah z drugimi višjimi šolami in mobilnosti, opredeli načine in postopke priznavanja znanja in spretnosti, pridobljenih na drugih šolah.

Navede strukturo študentov po spolu in opredeli število študentov s posebnimi potrebami/statusom.

Šola prikaže razvidno opredeljenost pristojnosti, nalog in dolžnosti študentov v organih šole, organiziranost študentov in njihovo sodelovanje pri odločanju in samoevalvacijskih postopkih.

Šola opiše sodelovanje pri oblikovanju kariere in postopek anketiranja študentov.

Šola navede, kako upošteva mnenja študentov pri posodabljanju in izvajanju študijskih programov.

3.5 Materialne razmere

Opisati je potrebno primernost prostorov in opreme za izvajanje poslanstva, vizije, ciljev ter študijske in strokovnorazvojne dejavnosti, razpoložljivost IK-tehnologije za študente, knjižnico in čitalnico ter dostopno študijsko gradivo in elektronske baze

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

podatkov, prilagojenost prostorov osebam s posebnimi potrebami, ustreznost glede na število vpisnih mest.

Šola opiše postopek načrtovanja finančnih, materialnih in drugih virov in financiranje dejavnosti (delež pridobljenih proračunskih sredstev, sredstev iz dela na trgu, sredstva za projekte in mobilnost).

3.6 Zagotavljanje kakovosti

Šola opiše sestavo in dejavnost komisije za kakovost, opiše postopke načrtovanja dejavnosti šole, postavljanje ciljev ter spremljanje izvajanja teh načrtov in sistem odpravljanja pomanjkljivosti. Opredeli, kako poteka evalvacija poučevanja in drugih dejavnosti, kako se obravnavajo samoevalvacijsko poročilo in izsledki anket. Navede, kako se ugotovitve samoevalvacije objavljajo.

4 Zaključek s SWOT-analizo, ocena uresničevanja načrtov in predlogi za izboljšave

V povzetku naj se navedejo glavne prednosti in slabosti, priložnosti in nevarnosti. Poda naj se zaključna ocena uresničevanja načrtov (doseganja ciljev). Poudarijo naj se prioritete naloge oz. se predlaga akcijski načrt. Na koncu poročila naj bo določeno tudi obdobje naslednje samoevalvacijske raziskave.

6 Uporabnost poročila o samoevalvaciji

Uporabno samoevalvacijsko poročilo naj zadosti naslednjim pogojem:

- Ker je cilj samoevalvacije spodbujanje kakovosti in izboljšav, naj bo poročilo čim bolj odprto in samorefektivno, zato je potrebno jasno in natančno opredeliti močna področja in slabosti VSŠ.
- Izogniti se je potrebno tendenci po podcenjevanju ali prikrivanju slabosti.
- Podatki o močnih področjih in slabostih VSŠ, ki so predstavljeni v jedru poročila, naj bodo omenjeni tudi v zaključku.
- Načrti za premagovanje slabosti VSŠ naj bodo napisani v jedru in povzeti v zaključku poročila v obliki celovitega akcijskega načrta.
- Samoevalvacijsko poročilo naj ne bo preobsežno (predlagamo obseg do 20 strani brez dodatkov in prilog).
- Avtorji naj ne pozabijo, da je samoevalvacijsko poročilo deloma namenjeno notranjim zainteresiranim v VSŠ, deloma pa zunanjim, zato naj posamezna poročila, če jih je več, prilagodijo zainteresiranim.

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

LITERATURA IN VIR

Macbeath, J., in McGlynn, A. *Samoevalvacija*. Ljubljana: Državni izpitni center, 2006.

Musek Lešnik, K., in Bergant, K. *Samoevalvacija*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti, 2001.

Merila za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol. *Ur. list RS*, 9/2011.

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Priloga

Cilji in zgodovinski pregled zunanjih evalvacij v visokem in višjem šolstvu v Sloveniji

Cilji zagotavljanja kakovosti v šolstvu so: izboljšanje kakovosti, kontrola in zaščita uporabnikov, javnost računovodstva, zagotavljanje informacij, mednarodna primerjava, rangiranje, pridobivanje sredstev, priznavanje opravljenih obveznosti in izobrazbe (Neetens, 2007).

Vloga zagotavljanja kakovosti v terciarnem izobraževanju (Drobnič Košorok, 2007):

- zagotavljanje in povečevanje izobraževalnih možnosti študentov,
- pomoč visoko- in višješolskim institucijam pri obvladovanju in izboljšanju kvalitete,
- varovanje interesa družbe za kvalitetno izobraževanje,
- zagotavljanje nacionalnih akademskih standardov,
- spodbujanje razvoja procesov, preko katerih lahko institucije zagotavljajo transparentnost porabe sredstev.

Namen in cilj zunanjih evalvacij:

- spremljanje in ocenjevanje kvalitete in učinkovitosti izobraževanja, raziskovanja strokovnega in umetniškega dela,
- vzpostavitev primerljivega sistema zagotavljanja kakovosti in primerjalnih standardov delovanja v visokem šolstvu (Čuš, 2006),
- omogočanje visoko- in višješolskim institucijam, da predstavijo svojo kvaliteto (Drobnič Košorok, 2007),
- podpora za odločitve o financiranju, akreditaciji, osnova za program izboljšav.

Zagotavljanje kakovosti visokega šolstva se je v Sloveniji začelo 1996, ko je bila ustanovljena Nacionalna komisija za zagotavljanje kakovosti visokega šolstva, reorganizirana je bila leta 2000. Z Zakonom o visokem šolstvu je bila leta 2004 opredeljena Agencija za zagotavljanje kakovosti, ki pa je bila ustanovljena šele leta 2010. V obdobju do leta 2010 je za kakovost skrbel Svet Republike Slovenije za visoko šolstvo, ki je z novelo Zakona o visokem šolstvu 2006 (Ur. l. RS, št. 119/2006) dobil nalogo preverjanja, ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v visokem in višjem šolstvu. Za spremljanje kakovosti in odločanje v evalvacijskih postopkih je Svet za visoko šolstvo imenoval Senat za evalvacijo.

Poglavitne naloge Senata za evalvacijo so bile:

- zbiranje in analiziranje poročil o samoevalvacijah ter zunanjih evalvacijah,
- vodenje zunanjih evalvacijskih postopkov in priprava strokovnih podlag zanje,

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

- imenovanje komisij za zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in višjih strokovnih šol, študijskih programov ter znanstvenoraziskovalnega, umetniškega in strokovnega dela,
- usmerjanje zunanjih evalvacijskih postopkov, poročanje o njih ter spodbujanje samevalvacije visokošolskih zavodov in višjih strokovnih šol.

Merila za zunanje evalvacije so bila usklajena z evropskimi smernicami in standardi za zagotavljanje kakovosti.

Marca 2010 je bila ustanovljena Nacionalna agencija za kakovost v visokem šolstvu – NAKVIS. V Svetu NAKVIS-a imajo višje šole svojega predstavnika. Svet je sprejel nova merila za akreditacije in zunanje evalvacije v višjem strokovnem šolstvu ter druge relevantne predpise v novembru 2010, v februarju 2011 pa še merila za zunanje evalvacije višjih strokovnih šol, izvedel prva izobraževanja za strokovnjake Agencije in začel izvajati akreditacije po novih merilih.

Razvoj zagotavljanja kakovosti na mednarodni in evropski ravni

19., 20. stoletje	Zaupanje države v univerze, profesorje, občasne kritike študentov
1960→	Razširitev ponudbe in povpraševanja, nastanek agencij za kakovost v tržnih razmerah (ZDA, V. Britanija ...), spodbujanje prostega pretoka strokovnjakov na evropskem trgu delovne sile, globalna konkurenčnost
1998	Priporočila EU za vzpostavljanje agencij za kakovost
1999	Bolonjska deklaracija: sodelovanje pri zagotavljanju kakovosti
2003	Konferenca evropskih ministrov v Berlinu: odgovornost institucij in držav za vzpostavljanje mehanizmov zagotavljanja kakovosti
2004→	Objave rang lestvic univerz (»šanghajska«, »Timesova«, »madridska«)
2005	Konferenca evropskih ministrov v Bergnu: sprejeti evropski standardi ENQA, – objavljene svetovne smernice dobre prakse zagotavljanja kakovosti (INQAHE) – sprejeti standardi za čezmejno visoko izobraževanje (Unesco in OECD)
2006	Dopolnjena priporočila EU za zagotavljanje kakovosti, evropski forum o uresničevanju standardov ENQA
2007	Vzpostavljanje evropskega registra agencij za kakovost visokega šolstva
plan do 2010	Vzpostavitev evropskega visokošolskega prostora z mehanizmom zagotavljanja kakovosti

Razvoj sistema zagotavljanja kakovosti v terciarnem izobraževanju v Sloveniji

Leto	Visoko šolstvo	Višje strokovno šolstvo
1973	Zakon o visokem šolstvu zahteva analize učinkovitosti študija; izvajanje empiričnih analiz (CRU), sodelovanje študentov v	

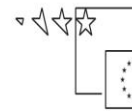
Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

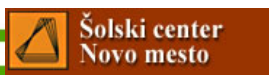

	organih institucij, ankete.	
1993	Zakon o visokem šolstvu dodeli nalogo akreditacije novih študijskih programov in institucij Svetu za visoko šolstvo.	
1996 →	Ustanovljena Nacionalna komisija za kvaliteto visokega šolstva (NKKVŠ)	
1996-1999	Zunanje evalvacije univerz (CRE/EUA) in nekaterih članic ter Phare projekt spodbudijo samoevalvacije članic UL, UM	
2000		Ustanovitev prvih višjih strokovnih šol
2000 →	Samoevalvacijska poročila članic, univerz, zavodov, letna poročila NKKVŠ	
2002	Nacionalni program visokega šolstva, ustanovitev velikega števila novih višjih, visokih šol, fakultet, univerz Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti določi ocenjevanje kakovosti raziskovalnih zavodov (evalvacija na 5 let) in nadzor.	
2003		Konferenca evropskih ministrov v Berlinu – zahteva po enotnih kakovostnih standardih v vseh programih terciarnega izobraževanja vpliva na oblikovanje zakona.
2004	Zakon o visokem šolstvu: - opredeljena Agencija za zagotavljanje kakovosti - sprejeta Merila za spremljanje in zagotavljanje kakovosti	Zakon o višjem strokovnem šolstvu: - uzakonjeno, da se zagotavlja kakovost po enakih merilih kot za visoko šolstvo, - opredeljena naloga sodelovanja z Agencijo.
2005		Uskladitev aktov o ustanovitvi z novim zakonom, ustanavljanje komisij po šolah, ustanovitev skupnosti VSŠ Slovenije in komisije za kakovost pri skupnosti
2006	Prve pilotne institucionalne zunanje evalvacije (4 VŠZ) Razpis za zunanje evalvatorje in usposabljanje Novela zakona o visokem šolstvu – naloge spremljanja kakovosti dodeli Svetu za visoko šolstvo, ta pa Senatu za evalvacijo.	Posvet in izobraževanje ravnateljev s področja kakovosti

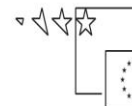
Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

2007	- Ocena izvedbe pilotskih institucionalnih evalvacij, - usposabljanje za zunanje evalvatorje: januarja 2007 (24 udeležencev), - Senat prevzame naloge od Nacionalne komisije, - Senat zaprosi za včlanitev v ENQA, - izvedene zunanje evalvacije visokošolskih zavodov (5)	Višje šole dobijo predstavnika v Senatu za evalvacijo.
2008	- Svet RS za visoko šolstvo z zakonom opredeljen kot neodvisen, - Razpis za evalvatorje in izobraževanje (70), - Zunanje evalvacije za leto 2008 (6), prvič sodelujejo tuji ocenjevalci iz Nemčije (ASIIN – 2, 1 »bolonjski strokovnjak«)	Prva samoevalvacijska poročila na Senat za evalvacijo Prvi 2 zunanji evalvaciji višjih šol
2009	Zunanje evalvacije: skupno 10, prva evalvacija bolonjskih programov	4 zunanje evalvacije višjih šol, prva evalvacija višje strokovne šole s sodelovanjem strokovnjakinje iz tujine
2010	Ustanovitev Nacionalne agencije za kakovost v višjem šolstvu	
	Sprejetje aktov: – Merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov – obrazec Predlog za akreditacijo – Merila za kreditno vrednotenje študijskih programov po ECTS – Merila za uvrstitev v register strokovnjakov – Minimalni standardi za izvolitev v nazive visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev na visokošolskih zavodih	
	Merila za prehode med študijskimi programi	
2011	Prve akreditacije po novih merilih	Sprejetje meril za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol

Literatura

- Čuš, F. Vzpostavljanje nacionalnega evalvacijskega sistema. *Posvet in skupne priprave na pilotske institucionalne zunanje evalvacije NKKVŠ*, Brdo pri Kranju, 2006.

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

- Drobnič Košorok, M. Spremljanje in zagotavljanje kakovosti v visokošolskem prostoru v Sloveniji. *Konferenca o zagotavljanju kakovosti v visokem šolstvu*, 30. november in 1. december 2007, Rogaška Slatina, 2007.
- Faganel, A., Trunk Širca, N. *Kakovost v visokem šolstvu in prve nacionalne zunanje evalvacije: priročnik za izvajanje zunanjih evalvacij*. Koper: Fakulteta za management, 2006.
- Maras, M. *Poročilo o vseživljenjskem učenju v okviru Univerz v Sloveniji*, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta – CISEF, 2007.
- Mihevc, B. (Ponovno) Vzpostavljanje zaupanja v kakovost visokega šolstva. *Posvet in skupne priprave na pilotske institucionalne zunanje evalvacije NKKVŠ*. Brdo pri Kranju, 2006.
- Neetens, S. *Kakovost v visokem šolstvu v Evropi. Konferenca o zagotavljanju kakovosti v visokem šolstvu*, 30. november in 1. december 2007, Rogaška Slatina, 2007.
- Svet NAKVIS-a. *Merila za zunanje evalvacije višjih strokovnih šol (online)*. 2011. Dostopno na naslovu: nakvis.si, pridobljeno 3. 3. 2011.

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.